

Numărul 26. Oradea-mare 29 iunie (12 iulie) 1903.

Anul XXXIX

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$ de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei

Cântec de lebedă.

Doamna Lorian imi este prietina bună. De câte ori ne întâlnim, vorbim cu atata dragoste împreună, ne aventam in frumoasa lume a idealurilor și simțim cum ne străbate pe amândoi acelaș fior când gândurile și aspirațiunile noastre sunt aceleași.

Simpatia aceasta reciprocă ne-a deschis inimele, încât ea nu mai are secrete inaintea mea și nici eu inaintea ei.

Intr'o zi am prins-o cu ochii roșiți de lacrimi. Stetea cu capul proptit pe mâni dinaintea unui teanc de hârtii.

M'am apropiat de ea și atunci dna Lorian mi-a dat voie să citesc „Cântul de lebedă“, care urmează.

Inainte de a ceti, am aruncat ochii la iscălitură și am descoperit iscălitura unui văr de al meu, fost locotenent, mort nu de mult la băi, la Arco. Pe vărul meu nu l-am cunoscut nici când, dar am auzit despre caracterul lui ideal, despre curățenia moravurilor sale.

Și asta me făcea curios, să ved ce scrie pretinei mele.

Amândoi ne-am așezat la masă și am inceput să cetim următorul :

Cânt de lebedă.

Arco 19...

Îubita mea Eugenia !

Am stat pe gânduri mult până am luat peana in mână. Nu voiam să rămână nici o urmă de tot ce se petrece in sufletul meu. Dar... nu mai pot ! Nu mai e cu putință să-mi înăbuș simțemintele ! Voesc să scriu paginile următoare... Nu vor fi multe... Pe sfârșite ca și viața mea.

È cântul de lebedă !

Inainte de a muri, se zice că lebedă-și mlădie gâtul, își întinde aripele spre lumină și incepe sin-

gurul cântec, cântecul de moarte — și apoi își dă sufletul.

Așă e și cu mine.

Inainte de a-mi lua rămas bun de la lume, încep un cântec, cântecul lebedei.

Atât de simplu și atât de crud !

Și cântecul acesta este indreptat spre tine. Tu să-l ascuți, tu să-l cetesci de pe buzele mele pline de ferbințeală, căci ele pentru tine se deschid acum pentru ultima oară.

Cântul acesta trebuie să-l înțelegi tu, căreia mi-am încredințat anii cei mai frumoși ai tineretelor mele, tu, in ochii căreia am cetit ca într'o carte deschisă toată simpatia, dragostea pot zice, față de o ființă cum am fost eu.

Vai ! Am uitat că tu nu știi nimica ! Par' că ved cum frumoșii tei ochi capătă o privire străină veseliei când dau de rëndurile de mai sus.

Te rog de iertare pentru amarul ce țil aduc cu filele astea ; știu, știu cât de crud va fi pentru tine să înduri atâtea, dar voesc să me destăinuesc, voesc să me rectific pentru indelungata tăcere și nu vei respinge „cântul de lebedă“ !

De doi ani de zile n'ai auzit nimica de mine !

Doi ani de zile ! Atâtea și atâtea zile și săptămâni și luni !

Credeai poate că te-am uitat ! Credeai, că in vârtejul ametițor de capitală mi-am pierdut ori ce amintire de tine !

Veđi, asta m'a indemnat să-ți scriu ! Nu voiam să cređi așă ceva ! Nu eră cu putință, ca tu să nu mai cređi in neștrămutata mea dragoste... și m'am pus să scriu... de și prin pept me săgeată o tuse blăstemată, iar mâna imi tremură, după cum bagi de seamă.

Tărie numai, o ultimă sfortare și voiđ reuși să pun pe hârtie viața, care o port acuma și câte mi s'aũ întâmplat de când nu te-am vedut.

Regele Alexandru.

După ultima fotografie.

Voiu cercă să scriu rândurile astea din când în când aşă, după cum me va lăsa răgazul de om bolnăvicioş.

Asta, până aici, a fost o prefaţă. E o recomandare şi tot odată un preludiu scris într'aceeaş tonalitate, tonalitatea marşurilor funebre, în fruntea căreia s'ar putea pune citatul:

„Vai, organele-s sfărmate,
Iar măestrul e nebun!”

„Ce e amorul? E un lung
Prilej pentru durere:
Căci mi de lacrimi nu-î ajung
Şi tot mai multe cere.”

Câtă dreptate în versurile astea! Pare că poetul ne-a cunoscut dragostea noastră!

Şi într'o dragoste atât de sinceră, ce poate fi mai trist decât despărţirea!

Noi ne-am despărţit. Cum? Voese să ştii şi tu!
„Domnul locotenent este invitat la o convorbire pentru orele 4 după amiază”.

Arunc ochii pe plicul parfumat, me scol de la cafenea şi o apuc spre strada atât de bine cunoscută.

Prin minte îmi isbuenesc mi de gânduri. Ce va fi? Voesei să vorbeşti tu cu mine?

Şi-ţi ved tremuratul sprâncenelor, întunecul genelor şi strălucirea ochilor tei.

Ce n'aş fi dat să fi rămas la momentul acela!
Ajuns la locuinţa ta... ved că lipseşti. Totul, totul atât de cunoscut impregiurul meu, dar tu, care imprăşcial farmec în giurul tei, tu lipsiai.

M'a primit mama-ta. Eră grea misiunea ei. Trebută să-mi spună, ca să rup ori ce legătură cu persoana ta, să-mi cale pe inimă, căci nici odată nu se va alege nimic din dragostea noastră. Momentul acesta trebuia să sosească.

— „Te-am rugat să vii pe la noi să-ţi comunice ceva foarte important”.

Vedeam după gesturi, după vorbă, cât de greu i vine mărturisirea asta, dar nodul gordian trebuia deslegat.

Şi mi-a spus fără de incongiur totul.

Ajunseserăm în gura lumii, — vai, lumea asta cu gura de Cerberos! — legătura noastră eră imposibilă, nu aveam nici o speranţă.

Familia noastră şcii cum ţine la formulele seci ale nobilimii de sânge. Odată cu capul nu s'ar fi învoit la un pas ca acela. Ruina tatălui tei, cunoscută în întreg orasul, ascuţea şi mai mult tăişul săbiei îndreptate contra noastră. Trebuia să ne despărţim. Asta eră ultimul cuvânt spus de soarte!

Eram palid ca ceara când am auzit toate astea.

Atunci, în momentul acela atât de însemnat din viaţa mea, atunci ai apărut înaintea ochilor mei sufleteşti. Ochiul tei me ardeau, buzele tale svieniau conduse de un plâns lăuntric...

— „Cerî foarte mult de la mine, doamnă, dar me voi silî să fac cum doreşti”.

Vai, ochii, ochii tei me urmăria! Trebuia să-ţi vorbesc... Buimăcit am plecat.

M'am pomenit pe stradă.

Vântul îmi suflă în faţa aprinsă. Peste ochi mi s'a lăsat o perdea fină, care-mi apesă greu creierii răsvraţiţi. Totul îmi eră nimic!

Acum, acum înţelegeam cât de mult am promis.

Eră totul atât de clar, vai atât de clar!

Trebuia să nu te mai ved... Un lucru atât de simplu! Şi simplitatea aceasta me omorâ.

Cum? Să nu te mai ved?

Dar asta însemnă pentru mine sfârşitul tuturor visurilor mele, sfârşitul vieţii mele!

Te-am întâlnit pe promenadă... Castanii înfloriţi îşi aruncau răcoroasa umbră asupra cărărilor şerpuitoare.

La o cotitură ne stăm faţă 'n faţă...

„Şcie ea de toate astea?” îmi fulgeră prin minte.

Me uit în ochii tei, cari păreau cuprinşi de o spaimă, pe care cercai să o înlături.

Se vedea că ai plâns. Îţi incleştai degetele de bluză şi nu şcieai ce să zici.

— „O vorbă, domnişoară!... Ne-aî interzis ori ce întâlnire... Am fost la mama dtale şi mi-a spus să te uit—

— „Nu şcii nimic... Me miră lucrul acesta...” murmurai luându-ţi curaj, dar vedeam că nu e aşă, înţelegeam că te lupţi, te lupţi o luptă de eroină.

Atunci te-am înţeles, dşoară!...

Şi lucrul cel mai ciudat. Trebuia să facem feţele cele mai indiferente! Eră numai aşă, o vorbă în treacăt. Lumea se uită la noi, muzica cântă în apropiere un vals fermecător, accentele lui ne străbătea până 'n adâncul inimei şi sbuciumul despărţirii trebuia să ni-l ascundem.

(Va urmă.)

Horia Petra-Petrescu.

Regina Draga.

După ultima fotografie.

Dor de ducă.

Câte-odat' aşă m'apucă
 Câte-un dor nebun de ducă:
 Dor de umbră, de răcoare,
 Dor de ţermuri de isvoare.
 Aş tăia drumul în cruce
 Şi m'aş duce, m'aş tot duce,
 Peste deal şi peste vale,
 Nimic nu m'ar ţine 'n cale.
 Aş tăia drumul de mure
 Care duce la pădure,
 L'aş tăia cel de mohor
 Care duce la izvor...
 Că mi-î dor de-o zi de vară
 Petrecută până 'n sară
 Între brazi şi 'ntre stejari
 Scumpi prieteni seculari!
 Sete mi-î de nopţi de-acele
 Când e cerul numai stele,
 Singură să plâng de dor
 În pădure la izvor
 Brad la brad până în vale,
 Să-şi şoptească a mea jale,
 Cursul apeî de pârîu
 Să-mi îngâne dorul meu!

Câte-odat' aşă m'apucă
 Câte-un dor nebun de ducă:
 Dor de umbră de pădure,
 Dor de fragi, de negre mure,
 De izvor, de brazi, de luncă,
 Dor... de jalea mea de atunci!

Cornelia din Moldova.

Poştaşul dragosteî.

Comedie în trei tablouri.

(Urmare).

Emil (intinzându-î mâna. Şi ne facem prietenî bunî?)

Aspasia (stringându-i-o.) Dacă-î fi cuminte...

Emil (î-o sărută cu respect.) Ne-am înţeles...

Dşoară Elviro... (ea tresare, speriată.) La revedere... (de la uşă.) Tuşică, să-î cer şi un kilo de fisticuri?

Aspasia. Ah! miserabile...

Emil. Miserabilul... te salută... (Iese.)

Scena IV.

Aspasia, Elvira.

Aspasia. Îa poftim incua, dşoară Elviro, că am şi eu dta doue vorbe...

Elvira (serioasă şi tristă.) Te-ascult, tuşică...

Aspasia. Am scris lui tat' tu să vie să te ia. Cu cât drag te-am vedut şi te-am primit să rămâi la mine, cu tot atâta grabă voiă să te ved pornită acasă la voi...

Elvira. Bine, tuşică, să vie tata şi plec...

Aspasia. Şi nu me 'ntrebi de ce? hai? Adecă-î fi vrând să zici că nu eşti curioasă? orî că nu şci ce şci eu?

Elvira (privind-o liniştit.) Se poate prea bine să fi ghicit dta... şi mai ales dna Savel...

Aspasia. Nu cunosc nici o doamnă Savel... Cunose pe logodnica lui Cesar Boruneanu. (Elvira pleacă ochii, turburată.) Aşă! te uîti în pământ! — Bine, fetiço, cum să te amorezezi aşă de-un om... fără voiă lui tat' tu... şi fără să şci eu?

Elvira. Tuşică... eu judec altfel lucrurile... de altmintrelea cum le judecă şi tata... Dumnealui şcie de iubirea mea...

Aspasia (pufnind.) Iubire!

Elvira (cu energie.) Da, iubire!... (blând.) Tata m'a sfătuit să vii în Bucureşci, să caut să-î ved, să me conving dacă în adevăr ţine la mine... Şi pe urmă... (cu glas stins, emoţionată.) Să ne căsătorească...

Aspasia. Şi mie adecă de ce nu-mî spuneaî, de cum ai venit?

Elvira. Şciî bine că, îndată ce-am venit, s'a şi întemplat scandalul... cu doamna...

Aspasia. Ce scandal! Asta nu-î scandal! Cesar iubeşce pe Elodia şi trebuia s'o ia de la băcanu...

Elvira (cu batista la ochi.) Ce crudă eşti, tuşico... Cu ce ţi-am greşit? (Iese repede.) (La uşă se loveşce de Elodia.)

Scena V.

Elodia, Aspasia.

Elodia (tristă, privind pe urma ei.) Biata copilă!

Aspasia. Am ţinut-o de reu că i-a cădut Cesar cu trone... şi ea...

Elodia. Reu ai făcut, verişoară...

Aspasia. Da, eu tot reu fac! De-aceea am trimis pe Emil la băcanu, să ceară lipscanului lucrurile dtale...

Elodia. A fost Emil p'aci? De ce nu mi-ai spus? Nu l-aş fi lăsat să se ducă... să-î expui de geaba pe bietul băiat!

Aspasia. Biata copilă! bietul băiat!... ce e mila asta pe dta?

Elodia. Ascultă verișoară: dta ești bună... dar unele sfaturi le dai în pripă, nu îndestul de gândite... Așă se întâmplă că în loc de binele vrut, iese ceva... aducător de neajunsuri...

Aspasia (atinsă.) Adecă cum îți vine vorba?

Elodia. Eră bine dacă nu me îndemnai să părăsesc așă de degrabă locuința lui Savel...

Aspasia (cu mare mirare.) Îaca comedie!

Elodia. Aveam timp să cunosc mai bine pe poetul dtale...

Aspasia. Asta-i! Și poetul acuma e-al meu!

Elodia. Bine, dta nu-ți dai seama, verișoară, (plimbându-se) de ce dl Boruneanu n'a venit de loc pe-acî, o săptămână întreagă?

Aspasia. Ca să nu dea gurei lumii de vorbit!

Elodia (c'un zimbet trist.) Câte-o mică vizită, ziua, o impunea situațiunea noastră... de viitori soți...

Aspasia (supărată.) Dta i-ai dat a înțelege să nu vie...

Elodia. Nu să nu vie de fel... Dar, în sfârșit, dta înțelege lucrurile numai la față... (după o clipă, oprindu-se în fața ei.) N'a venit, fiind că a dat cu ochii de Elvira; n'a venit, fiind că se vede incurcat față cu mine că mi-am lăsat bărbatul, și față cu Elvira, fiind că aspirase la mâna ei...

Aspasia (mirată.) Zeu? credi?

Elodia. E tocmăi cum îți spun... Me rog, o indiscreție, verișoară: câtă zestre îi dă Sureanu Elvirei?

Aspasia. Vr'o optzeci de mii de lei...

Elodia. Dta i-ai spus, de sigur, dlui Boruneanu că Savel mi-a făcut zestre, prin tribunal, când m'a luat, o sută de mii de lei?

Aspasia. Firește că i-am spus...

Elodia (c'un zimbet ironic, trist.) Și dl Boruneanu și-a zis: ori pe dșoara Sureanu cu 80.000, ori pe dna Savel, despărțită de bărbat, dar nu și de cei 100.000... De-aceea ne-a curtenit pe amândouă... pe Elvira la țară; pe mine, în oraș...

Aspasia (incremenită.) Ia tac!

Elodia. Așă o să iasă lucrul, o să vezi. (Mai mult șieși.) Și câtă simțire, când imi spunea visul lui de iubire! Cum me fermecase cu căldura glasului lui ademenitor?! Pe mine, sau pe Elvira a iubit-o în adevăr? (după o clipă.) Nu! pe nici una cum trebuie!

Aspasia. Îa lasă, Elodio; băiatul te iubește...

Elodia. O să vedem. Î-am scris și l-am rugat să vie, negreșit, astăzi...

Aspasia. Bine-ai făcut... O să vie și o să vezi că la fetița Sureanului nici nu s'a gândit măcar. (S'aude bătând în ușă.)

Elodia (tresărind.) E dânsul poate... (Duce mâna la pept și innaintează în față, silindu-se a se stăpâni.)

Aspasia. Poetul e, vezi bine...

(Desehide una din ușile din fund. Cesar se ivește în prag.)

Scena VI.

Cesar; Aspasia, Elodia.

Cesar. E voe?

Aspasia. Ca totdeauna, poetule...

Cesar (eam stăpânit, după ce aruncă o privire prin cameră, sărută mâna Aspasiiei.) Ca totdeauna, dșoară, de-o delicatețe fără seamăn. (Oprindu-se în dreptul Elodiei.)

Sunt vinovat, față de dta, dragă Elodio... am înțeles din scrisoarea, cam ceremonioasă, ce mi-ai trimis... (Îi ia mâna și i-o sărută.)

Elodia. Nu eră ceremonioasă. O simplă scrisoare de aducere aminte...

Aspasia. Cum ved eu... un fel de invitare la o dulceață și cafea. Îacă me duc să le gătesc, poete, ca să nu zici că în casa Aspasiiei ați murit de sete și nu v'ați îndulcit... (Elodiei, în timp ce Cesar se duce de-și pune pălăria în fund, pe un scaun.) Nu fi copilă, să-i depărtezi! Nu vezi ce băiat? Zeu de nu me amarez de el— pentru tine...

Elodia (zimbând silit.) Ești foarte sentimentală...

Aspasia. Cât am fost tineră, tot așă am iubit: în gând... (trecând pe lângă Cesar, încet.) O iubești? spune drept.

Cesar (scotând o mânășă.) Te mai îndoești... verișoară?

Aspasia. Vezi-că... În sfârșit... însuflețește-o... (Iese.)

(Elodia s'a așezat la mēșută și se joacă cu un condei, bine prefăcând indiferența.)

Cesar (scotând și a doua mânășă, se apropie, stă o clipă în picioare, privind-o; apoi, aruncând mânășile, neglijent, pe mēșută.) Aș putea jură, Elodio, că te-ai îndoit de mine...

Elodia (ridicând la el priviri liniștite.) Pentru că ți-am scris?

Cesar. Pentru că nu ți-am scris cel puțin, dacă n'am venit. (Ședând.) Cu toate acestea, chiar dacă nu-mi serieai, ziua de azi eră hotărâtă pentru o vizită... N'am venit dragă Elodio, ca să las marilor momente de emoțiune ale duminecei trecute, timp pentru liniștirea impusă de situațiunea ce ne-am creat. N'am scris, de oare-ce a trebuit să me reculeg și eu, să-mi pregătesc iubirea ca să șcie cum s'aștepte...

Elodia. Și vii... bine pregătit?

Cesar. Nu... ceea ce dovedește că te iubesc ca un nebun... (Trece lângă ea.)

Elodia (îndepărtând puțin scaunul, pentru a fi în fața lui.) Așă începi a te pregăti? Trebuie răbdare, amice, pentr'un an și mai bine poate...

Cesar. În urma unei sfătuirii c'un avocat, pot să-ți spui că, dacă dta, de pildă, ai pleacă din țară, într'o călătorie de un an, procesul de despărțire nu ar mai trece prin atât de multe faze... și ai fi liberă mai curând... ținând seamă și de cele 10 luni impuse de lege, până la remăritare...

Elodia. În străinătate? Dar cu cine să me duc?

Cesar. Mai întreb? Cu mine...

Elodia. A! așă înțelegi dta pregătirea pentru așteptare, pentru răbdare?

Cesar (voind a-i lua o mână.) Pentru ce ne-am impune o tiranie? Legea nu ar avea, pe urmă, decât să consfințească, în ochii lumii, iubirea noastră deja legată... (sărutându-i mâna.) Elodio! cât am fi de fericiți!

Elodia (zimbând.) Va să zică... o adevărată călătorie... de nuntă?...

Cesar. Adevărată, bine-ai zis, Elodia mea iubită, căci ar fi începutul adevăratei legături pe viață...

Elodia. Visul e frumos, ce-i drept...

(Va urmă.)

N. Radulescu-Niger.

Florăreasă din Italla.

Despre teosofie.

D. Stoica: Trei conferințe teosofice. Budapesta, tip. „Pop. Rom.” 1903.
(Câteva reflexiuni.)

Prietinul meu, Dionisie Stoica, a ținut la societatea „Petru Maior” 3 conferințe din domeniul teosofiei, pe cari, cu puține întregiri făcute-n urmă, le-a scos în broșură.

Exteriorul drăguț, tiparul modern și execuția tehnică simpatică, tradează gustul rafinat al tipografiei „Poporul Român” din Budapesta, care ține să devină cu ori ce preț unul din primele noastre înstitute de arte grafice.

Încât se ține de cuprins, pentru inițiați el nu e nou, tratând trei chestiuni cunoscute: 1. Curentul teosofic, 2. Evoluția și renașterea și 3. Carma.

De și sporadic, am dat cu ochii, prin scrieri și reviste, de gândiri, cari imi amintiau în parte de teosofie și spiritul inaugurat de ea, — după cât me slugește înse cunoștința, sistematic nu s'a scris asupra teosofiei nici în țară și nici la noi. În consecvență, broșura amicului Stoica și vederile ce ea le cuprinde — dacă nu pentru toți — pentru masa română sunt noue.

Me abțin să reflectez asupra faptului dacă eră oportun sau nu, a pași în felul ăsta înaintea publicului; trec cu vederea și împregiurarea, că eră mai bine ca noul curent să se afirme poate altfel — și dacă încape vorba — mai autoritativ. Nu voi susține înse, că publicarea conferențelor a fost superfluă. Nimic, bine ori reu, nu se face fără cauză; iar mai ales o carte, care cuprinde vederi înalte, nu poate decât folosi.

Ne găsim deci în fața unui fapt implinit și nu restează, decât să ne dăm părerea sinceră.

Să facem un mic încungiu, ca cu atât mai bine să putem lămurii *teosofia* și vederile ce le propagă. Legea evoluțiunii și principiile transformiste sunt cheia, care ne deschide ori ce cameră mistică a științei.

Cu cât sunt mai bine studiate, cu atât mai mult ele se confirmă pe ori ce teren. Și cu cât înaintăm în privința asta, cu atât mai multă lumină se revarsă asupra legăturii ce omul are și va avea cu cosmosul.

Învățatul Bukle zice: „Istoria spiritului uman nu poate fi înțeleasă, decât legându-se de istoria și aspectele universului”.

În cursul evoluției omenescii întâlnim fel de fel de puncte de mănecare, greșeli, rătăcirii și căderi imense.

Și totuș am progresat, căci greșelile și căderile sunt relative, sunt necesare pentru progres.

Zbuciumul după ultima cauză, este el deodată cu omul?

Nu. Cel puțin nu deodată cu apariția omului.

În cursul evoluției omenescii, deosebim 4 epoce.

1. A omului-animal, lipsit de ori ce credință. În creerul lui ideea de causalitate lipsește cu desevârșire.

2. În faza a doua, omul se 'ntreabă mereu de cauzele fenomenelor, cari zilnic se desfășoară în fața lui. În timpul acesta el are o religie rudimentară.

3. În a treia epocă, omul stabilește o cauză primă, care crează și susține totul. În această epocă

cad toate religiile, religii în adevărata accepție a cuvântului.

4. Se 'ntrevede o nouă fază în care intră omenimea, când sentimentul religios¹ scade 'n măsura în care știința devine atotputernică.²

Religiunile, în urma legii evoluțiunii și a transformismului, îndură mari modificări, conform trebuințelor și caracterului raselor și națiunilor cari le îmbrățișează. La început creștinismul a fost numai unul, dar mai târziu s'a împărțit în mai multe secte și cu siguranță se va mai divisa încă.

Pentru a ajunge la desevârșire, urcăm fușeii relativității universale. Înțelepciunea eschimocului pentru un european înălțat sufletește e nebunie. Adevărul meu, pentru altul e o minciună grozavă. Dumnezeu Joe pentru un creștin e fleac.

Nenumărate sunt adevărurile relative, dar toate căile la Roma duc: la adevărul absolut care e unul.

Și cu nesăbuită grabă, cu un zel demn de altă întrebuintare, alergăm să găsim cauza cauzelor. Ci cum vom cunoaște cel puțin în parte, cum vom simți o licărire de adevăr, când în noi nu e nici urmă de el, când lumina lui Christos în noi e stinsă?

„Deci dacă lumina care e cu tine e întunec, întunecul cât de mare va fi” (Matei C. b. v. 23.)

Vor variá mereu, vor evoluá sistemele religioase, se vor preface costumele, dar esența, principiile, legile fixe și nestrămutate sunt eterne, sunt temelii lumii...

„Dragostea nici odată nu încetează; chiar de se vor desființă profețiile, chiar de vor încetá limbile, ori chiar de va dispărea cunoștința. Căci nu cunoștem decât în parte, și nu profetim decât în parte; iar când va veni desevârșirea, atunci nede-sevârșirea va dispărea.

„Când eram prunc, vorbiam ca un prunc, euegtam ca un prunc; iar când m'am făcut bărbat, am lăpădat cele pruncești. Căci vedem acum ca prin oglindă enigma; dar atunci fața către față; acum cunosc în parte, dar atunci voi cunosc precum și sunt cunoscut”. (Ap. Pavel, în Ep. I către Corințeni C. 13. V. 8.)

Ne trebuie un pledoar mai elocvent pe seama relativității? Avem nevoie de-o dovadă mai eclatantă pentru vecinicia legii fixe și nestrămutate, a iubirii care a esistat înainte de Christos-omul și va rămânea în veci?

Și pentru cine nu urmărește cu consecvență de fer șirul nenumărat de cauze și efecte, și mai ales pentru acela, în a cărui inimă dormitează încă gemenii luminei adevărului — universul pare „o enigmă neexplicată”, inteligența din natură și logica eternă cu care toate se conduc, pentru el e fatum orb, chintesența înțelepciunii e „carte tristă și 'ncălcită, ce mai mult o incifrează, cel ce vrea a descifrá.”

Știința științelor, cunoștința adevărului, adevărul însuș este cuprins sub numele de *teosofie*.

Nu e religie, nu e sistem, nu e cod de dogme. Ea nu se poate învăța din cărți, nu se poate fătări, ci se simte și se trăește cu pildă vie. Cuvântul ca atare e de miș de ani. Teosofia e „știința divină”. Teosofia e mai pre sus decât ori care religie, pentru că nici-o religie nu se ridică peste adevăr. Primul

¹ În sens comun.

² Împărțirea după I. Clinciu, „Considerațiuni istorice asupra evoluțiunii popoarelor” etc....

și ultimul ei princip e *țubirea*, din care izvorese toate virtuțile umane. N'are dogme și ritual. În societatea teosofică intră numai oamenii morali cari sunt pătrunși de adevărul principiilor morale profesate prin învățăturile marilor reformatori ca, Confuciu, Zoroastru, Laotze și Bhagavat-Gita, Buddha, Isus Nazarineanul, Socrate, Plato și alți Mahatma,¹ și întrucât pot le și practică.

Așá dará un creștin e în acelaș timp și-un teosof?

Da și nu! Un adevărat creștin (câți păgâni, draei* și tâlhari nu s'au ascuns și se ascund zilnic sub numele de creștin, și câți de-aceștia sub pretext că practică iubirea lui Christos, fură,ucid ș. a. m. d. fără ca cineva să-i poată lipsi de criteriul neșters ce l-au moștenit pe veci prin botez) e teosof. „Un teosof înse numai atunci își poate arogá numele acesta, dacă e pătrunș de adevărul cuvântului lui Carlyle: „Scopul final al omului e o faptă și nu un gând, fie acela chiar și cel mai nobil“! — și dacă își conformează acestui princip, viața sa de toate zilele.”²

Ai ajuns a fi ștăpân pe viața ta animalică, te-ai trezit la un trai înălțat sufleteșce, este pătrunș *eul* teú de iubire — ești teosof fără ca să te decreteze cineva. Contrar, ți-s superflue toate cărțile teosofice, e zadarnică ori ce încordare, pentru că nu-i salt în natură, ci toate se desvoltă la vreme.

Ne-aducem aminte de întrebarea ce apostolii au făcut-o lui Christos:

„Pentru ce le vorbești în parabole?“

Iar el (Isus) răspundând le-a zis:

„Pentru că voue s'a dat a șei misteriiile împărăției cerurilor, iar acelora nu s'a dat.“

Și iară:

„Dar fericiți sunt ochii voștri că ved și urechile voastre c'aud. Că adevăr zic voue, mulți profeți și drepti au dorit să vadă cele ce vedeți voi și n'au vădút și s'audă cele ce audiți voi și n'au audít“. (Ev. Mat. C. 13. V. 11 și 16.)

Teosofia e desnodamentul liniștitor și singur adevărat a toate. E suprema înțelepciune, morală și adevăr. În ea va găsi liniște spiritul neastempărat și scrutător, ea e un teren imens pentru psiholog, moralist, astronom, idealist, materialist, sceptic și credul, căci toți plutim pe aceeaș mare și spre aceeaș tintă. Frați șuntem cu toții și fi șuntem ai aceluiaș tată. Și ca să nu abuzez de paciința cetitorilor, termin tema cu o scrisoare ce-am primit de la un prietin de idei (imi va seusa indiscreția, căci sunt condus esclusiv de bine.)

(Finea va urmá.)

Aurel Paul Bănuțiu.

Sărăcia găseșce adesea binefăcători, rare ori prieteni. *Kotzebue.*

*

Femeia care suferă de urit, când are copii, este demná de desprețuit. *Jean Paul.*

*

Fii om și caută să devii un zeú. *Young.*

¹ Cuvânt indic, însemnează suflet mare.

* Se șcie că draei sunt incarnațiunea poftelor și patimilor.

² H. P. Blavatsky: Schlüssel zur Theosophie, Pflicht.

Luna și Doamna Țeligradului.

— Baladă populară. —

Nime 'n lume nu-mi plângea,
Nu-mi plângea
Ba nu-mi jeliá,
Ca și turcu sáracu,
Sáracu

Nimernicu,
Că ajunsu-mi-o 'n loc reú,
Precum pică lemnu 'n tăú,
Și ajuns-o 'n tare loc,
Precum pică lemnu 'n foc.

Că zo Carol imi viniá,
Imi viniá

Imi cuprindea
Tot ce în cale-i viniá.

Turcu sta

Se vâerá,
La lume se jeluá,

Că románu

Sáracu,
Pe und' trecea

Aprindea,

Aprindea

Ba fugáriá,

Până Plevna-o cuprindea.

Plevna dac' o cuprindea,

Carol poruncă dádea,

Că pe cine-or întelni,

Cu mâncări să-i miluíască,

Cu vinuri să-i întărească.

Doamne pe-acol' cin' trecea,

Cin' trecea

Cin' se ducea?

— Da fata 'mpăratului,

Doamna Țeligradului.

Cum viniá

Cum drumáriá,

Frică grea

Mi-o cuprindea,

Foame mare mi-o prindea,

Da cu Linu se 'ntelniá,

Linu sta

Și se uitá,

Cum cea fatá se ducea,

Că merea, Doamne, plângend,

Lacremi de jale vârsand,

Linu sta,

Mi-o agráriá,

Cu mâncări mi-o imbiá,

Cu vin roșu-i închiná.

Fata bea

Și-i închiná:

„Să trăești voinicule,

Să trăești creștinule,

Carol încă să trăiască

Cu armadia creștinească,

Pe noi să ne povățască“.

Linu sta

O ascultá

Și din gură-i cuvântá:

„Să trăești și dta,

Țara să ți-o stăpânești,

Pe noi să ne pominești!“

SALON

Sărăcia noastră.

Cu poșta de aseară am primit scrisoarea următoare :

Domnule redactor,

Fericit d'a ve putea servi o șcire bună, me grăbesc a ve înștiința că și la noi s'a pus bazele unui institut românesc de bani.

Doriam și noi de mult să avem un astfel de institut, ca să scoatem poporul din mâinile usurarilor evrei; dorința noastră inse nu s'a putut realiza până acuma, căci n'aveam oameni cine să se pună în fruntea întreprinderii; dar acum făcând censura de avocat unul din tinerii noștri, la insistința noastră densusul a primit s'aducă jertfa d'a conduce banca, ceea ce în adevăr este o mare jertfă, căci reclamă mult lucru, având densusul să fie și directorul executiv și avocatul institutului. Dar fiind vorba d'a face serviciu poporului, s'a supus cu plăcere, căci devisa lui este: Totul pentru popor și nimica pentru noi.

E bine, având asigurată conducerea, ne-am pus pe lucru făcând un apel pentru subscrierea acțiilor. Cunoșcând sărăcia noastră, aveam teamă că n'o să putem aduna capitalul trebuincios; ne-am luat inse inima în dinți și am pornit înainte. Și ce să veți! Curgeau paralele din toate părțile, căci oamenii se întreceau a semnă acții cât de multe. Chiar și de acolo incasam cu sutele, de unde de alte-dăți pentru alte scopuri, sublime, culturale, nu puteam scoate nici crucerul orbului, scusându-se că ei sunt săraci lipiți pământului.

Va să zică tot nu suntem noi Români atît de săraci, precum ne vestim. Există și la noi spiritul de jertfă. Numai să șcim pentru ce să cerem, căci nu pentru ori ce fleac ne dăm paralele.

Se vede că cu înființarea băncii nimerirăm gustul publicului și astfel aflarăm cheia la punga lui, căci în cele din urmă s'a subscris o sumă atît de mare, că a trebuit să urcăm fondul social. Astfel institutul nostru se pornește între cele mai bune auspicii. Suntem dar siguri, că vom avea și noi cei din părțile aceste o fortăreață a tăriei poporului. Laudă și onoare harnicilor conducători, cari îndeplinesc cu atîta zel misiunea lor!

Decdată cu întemeierea institutului nostru de bani, am să ve vestesc și un alt fapt imbucurător: renvierea casinei noastre.

Sunt vr'o doi ani, de când casina română, înființată cu atîta entusiasm, ténjește. Membrii nu-și plătiau taxele și asta ne făcea mari incurcături. Ziare românești aveam, căci acele se abonează à conto, dar nu puteam plăti chiria și proprietarul localului ne-a dat afară.

Ruşinea aceasta ne-a trezit din indiferentism și sub impresiunea succesului obținut cu înființarea

băncii, am luat hotărîrea să renviem și casina noastră, punându-i o temelie traică, încât să nu se mai poată clătina.

Propunerea primită cu bucurie generală, s'a lansat un apel la publicul românesc ca să vină în ajutorul casinei, contribuind pentru plățirea datoriei din trecut și achitând taxa de membru pentru viitor.

Toți au iscălit că consimțesc, dar aproape nimeni n'a contribuit pentru plățirea datoriilor, nici n'a achitat taxa de membru. Se vede că injghiebaria băncii a sleit pungile. Nu putem toate de odată.

Așă dară s'a ținut de nou o adunare, în care s'a decis în unanimitate, căci noi totdauna suntem unanimi când nu trebuie să dăm parale, să susținem casina, care este un centru de închięgare a vieții sociale române și un factor important pentru sprijinirea literaturii naționale. În consecvență, ne-am îndatorat toți să facem tot posibilul pentru a garanta existența ei.

În special, s'a luat concluziunea ca datoria să se plătească din vinitul băncii, iar redacțiunile românești să fie rugate a ne trimite și în viitor gratuit sau cel puțin à conto ziarele lor.

În curînd veți primi și Dv. dle redactor o astfel de cerere. Prevenindu-ve încă de acuma, ve rog să nu refușați cererea noastră. Prin înființarea băncii, scăpînd poporul din ghiarele usurarilor, noi ne-am făcut datoria. Pentru susținerea casinei nu ne-aū mai ramas parale, căci suntem săraci.

Primiți dle redactor etc. etc.

Am publicat scrisoarea aceasta, căci ea caracterizează fidel felul de cugetare și din alte părți.

Pentru întemeiere de bănci, de unde sperăm foloase, avem la dispoziție sute de mii; dar când ni se cere sprijinul pentru cultura națională, ne scusăm că suntem săraci.

Iosif Vulcan.

Supraveghere.

Căsătoria din dragoste, singura care coresponde celor mai naturale sentimente, e poate aceea care ascunde sub aparențele sale cel mai primejdios viitor. Ignoranța în care sînt fetele tinere asupra adevăratei personalități a bărbatului le face să atribue acestuia virtuți imaginare și aceasta e cea mai nenorocită tendință a femeii de a pretinde unui sex diferit calități asemenea sexului ei.

Dragostea orbește ochii și fără altă căluază mulți încep viața lor conjugală. Și nimic mai trist decît să asisti la clipa când viața e sfărîmată tocmai atunci când o credeați fixată pentru totdauna. Nu se potriveau și n'aū luat în seamă, nu s'aū gîndit că o căsătorie nu i aventură trecătoare, că e totul unei existențe, că reprezintă întreaga liniște și fericire a existenței, aū precipitat lucrurile fără judecată, până într'atîta că aū ajuns să-și dorească moartea, unul fiind pricina nenorocirii celuilalt.

Nu sînt dușmancă din principiu acestor căsătorii, consider o afecție indispensabilă ori cărei existențe fericite și că amorul e inspirătorul celor mai mari și frumoase lucruri. Înțeleg ca femeia să vadă în el supremul seū ideal și că tinera fată care visează un măriș în care dragostea să fie stăpână,

se apropie mai mult de natură și de adevăr decât aceea care se gândește înainte de toate la avantajile băneșii care pot să-i procure cutare sau cutare vanitate.

Nu vrea să ve îndepărtez de aceste căsnicii, ci să ve călăuzesc, să ve deschid ochii pentru ca să nu vi se sfarme inima. Prudent e de a o legă sigur de o alta — prudent e de a ve supraveghia.

Șciți cât e de greu de a stăpâni unele sentimente suverane și irezistibile și scuz ori ce slăbiciune a voinței... Totuș mai știți că adesea bărbații își fac un joc din a turbura inimile tinere și dacă femeia nu păstrează o rezervă prudentă, poate deveni victima unei înșelătoare aparențe.

Ce fericire să te simți eroina romanului trăit, roman pe care fiecare trebuie să-l cunoască; dar acelaș roman, pentru unele nu-i compus decât din tablouri întunecoase triste, spăimântător de negre.

Dragostea e de sigur suprema bucurie, marea fericire din această lume; dar esențialul e să o înțelnim, să deschidem ochii și să nu confundăm o afecție durabilă cu o pasionetă trecătoare.

Cu cât cea dintâi îți prevestește un viitor suridător, cu atât cea din urmă poate produce dureri iremediabile.

Iară dacă mamele ar ști să execute o supraveghere blândă, nici de cum blesantă, dacă ar evita înțelniri, ar suprima ocazii, de câte suferințe, de ce nenorociri n'ar ferii copilele lor — mai totdeauna victime!

Rodica.

LITERATURĂ.

Bibliografia românească veche, 1508—1830, care se publică la București, de dnl Ioan Bianu și Nerva Hodoș, în edițiunea Academiei Române, s'a îmbogățit cu o fascicolă nouă, a șesea. Aceasta cuprinde prefața, adause și îndreptări, indice și table. Publicațiunea presentă, precum ne spune prefața, încearcă pentru întâia-ooră să dea o arătare completă despre tot ce se șcie că s'a tipărit în țerile româneșii sau de Români în alte țeri până la 1830. Lucrările de pân' acuma pe acest teren au fost: încercările lui Iarcu: „Analele bibliografice“ (1865) și „Bibliografia chronologică“ (1873,) cari sunt cu totul insuficiente. „Disertația“ lui V. Pop de la 1838, este cu mult mai bună ca esactitate și ca pricepere șciintifică. „Disertația“ lui Popp, compusă după materiale comunicate de Cipariu, este completată și continuată pentru perioada până la 1700, în lucrările acestuia: „Chrestomatia“ și „Principiile“. Aceste lucrări, ca și cele următoare, nu sunt propriu zis bibliografii; ele conțin inse notițe prețioase asupra cărților româneșii tipărite. Printre hârțiile rămase de la Alexandru Papadopol-Calimach, păstrate în biblioteca Academiei Române, se găseșce o lucrare intitulată: „O pagină din istoria tipografiei în țerile româneșii“. Aceasta conține și o înșirare a principalelor localități din țerile româneșii pe unde au fost tipografii și în fine o listă în ordine chronologică a cărților tipărite în aceste țeri; dar lista cărților nu este tocmăi completă. Dl I. G. Sbiera, în cursul seii de istoria limbei și literaturii româneșii pe care il face la universitatea din Cernăuți, dă o deosebită atențiune bibliografiei româneșii. În frag-

mentul din acest curs, pe care dsa l-a publicat sub titlul de: „Mișcări culturale și literare la Români din stânga Dunărei în restimpul de la 1504—1714“ se descriu și se analizează cărțile româneșii tipărite în acest restimp. Pentru perioada de la 1688 până la 1821 avem bogata lucrare a dlui N. Iorga: „Istoria literaturii române în secolul al XVIII-lea.“ Mai sunt vrednice de notat: „Introducerea în istoria limbei și litrateurii române“ de dl At. Philippide și „Chrestomatia“ lui Gaster. Prețioase mai sunt notițele publicate de: episcopul Melchisedec, Hașdeu, Odobescu, Papadopol-Calimach, C. Erbiceanu, Picot, Crețu, Sulica etc. Dintre lucrările publicate de străini se relevă ale dlor Novakovic și Picot. O bibliografie românească, în înțelesul șciintific al cuvântului, nu există până acum. Scopul publicațiunii despre care informăm publicul cetitor al „Familiei“, este a resumă toate cunoșcințele de până acum despre cartea românească și a descrie cât de pe larg materialul cunoscut sau de curând aflat. Conform programului propus Academiei de bibliotecarul dl Ioan Bianu, Bibliografia Românească se împarte în 3 clase: I, Cărțile vechi de la 1507 până la 1830; II, Cărțile moderne de la 1831 până astăzi; III, Cărțile străine privitoare la Români. Cărțile din clasa primă formează bibliografia românească veche; cărțile din clasa a doua, tipărite în ultimii 60 de ani, formează bibliografia românească modernă; cărțile din clasa a treia, bibliografia străină privitoare la Români. Bibliografia veche românească a început să se tipărească la 1898. La finea prefaței, dnl I. Bianu și N. Hodoș mulțumesc de deosebii canonicului I. M. Moldovan de la Blaj, și episcopului Dimitrie Radu fost al Lugojului, acum al Orădii-mari, cari le-au comunicat câteva tipărituri rare, dlor Ioan Bogdan și C. Erbiceanu cari au făcut sau au revădut traduceriile din slavoneșce și din greceșce și în fine dlui Emile Legrand prin mijlocirea căruia au obținut traduceriile din limbile arabă și georgiană. Prețul volumului tipărit foarte frumos la I. V. Socec, 6 lei.

Secțiunile șciintifice literare ale Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, conform dispoziției §-lui 17 al Regulamentului general, sunt convocate de cătră Presidiul Asociațiunii la ședință plenară ordinară, la 1/14 iulie și zilele următoare în Sibiiu, în sala festivă a școalei civile de fete a Asociațiunii.

Monografia unei comune rurale române. *Premiul Alexandru Bodescu*, de 1500 lei, dimpreună cu 1000 lei dăruiți de dl Ioan Kalinderu, se va decerne în sesiunea generală din anul 1904 a Academiei Române celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Monografia economică, statistică și socială a unei comune rurale din România și a unei comune rurale româneșii de peste graniță. Monografia situațiunii economice a câte 3 familii de țeran, fruntaș, mijlocaș și codaș, luate din cele doue comune, în total șeșse familii“, (Decis. 13 aprilie 1899.) Autorul se poate povățui, între altele, după lucrările și după monografiile publicate de Societatea de Economie socială fundată de Leplay, cu reședința la Paris (54 rue de Seine), după ale lui Ruchenberger și după ale lui I. Ionescu. Se atrage atențiunea doritorilor de a concură, că ceea ce se cere este mai multe fapte și cifre și cât mai puține vorbe. — Terminul presentării manuscriptelor la concurs este până la 1 septembrie 1903.

Trei conferințe teosofice. Sub acest titlu dl Dionisiu Stoica a scos la lumină în Budapesta o broșură de 108 pagini, care conține conferințele sale ținute astă-primăvară în societatea Petru Maior a tinereții române de acolo. La alt loc al revistei noastre se vorbește mai pe larg despre teoria ce autorul desvoaltă în aceste conferințe. Aici însemnăm numai că ele poartă titlurile: Un nou curent în filosofie, Misteriul evoluției și renașterea, Carma. O lectură interesantă și instructivă, menită pentru clasa inteligentă superioară.

Monolog nou. „Însurătălă“ monolog de Iosif Vulcan, publicat în nr. trecut al revistei noastre, a apărut și în ediție separată. Prețul 15 fileri.

TEATRU ȘI MUSICĂ.

„Ruga de la Chiseteu“ în **Recița**. Redactorul revistei noastre a primit zilele trecute din Recița o delicată surprindere: un frumos tablou, represintând pe diletanții și coriștii, peste patruzeci de persoane, cari au jucat acolo piesa: „Ruga de la Chiseteu“. Tabloul a fost însoțit de următoarea scrisoare: „Mult Onorate Domnule! Alăturat Ve trimitem un tablou al piesei dv. „Ruga de la Chiseteu“ care a avut aici la noi un succes grandios, — în semnul stimei și al devotamentului ce Ve păstrăm. În numele diletanților Reuniunii noastre de cântări. Recița 29/VI 1903. Al Mondv. devotat Iosif Velcean“. La atențiunea gentilă, autorul a răspuns mulțumind prin termini călduroși.

Concert în Lugoj. Dl Aurel Nemeș de Alamor, elev alev al conservatorului din Viena, a dat joi la 9 iulie în Lugoj, sub auspiciile agenturei de acolo a Societății pentru fond de teatru român, concert cu concursul doamnelor Emilia Avramescu, Maria V. Branișce și al domnilor Vilhelm Schwach și dr. Dumitru Florescu.

Corul din Brașov nu va merge la Baia-mare să dea concert acolo cu ocaziunea adunării generale a Asociațiunii, căci s'au ivit pedeci cari au zădărnicit frumoasa intențiune a sătmărenilor.

Concert și teatru în Beiuș. Corul meseriașilor români din Beiuș va aranjă duminică la 12 iulie n., Sânt-Petru și Pavel, un concert de cântări și declamațiuni, după care se va jucă „Dragostea copilărească“ comedie de C. Murai, localisată de dl dr. I. Siegescu. În urmă va fi dans. Venitul curat e destinat pentru edificiul școlii gr. or. române din Vașcoi-Băreșci.

Teatru în Mediaș. A doua zi de Rusaliu s'a dat în Mediaș, sub conducerea învățătorului Isidor Dopp, o reprezentație teatrală. S'a jucat „Prologul“ de Iosif Vulcan, de cătră învățătorii Ilie Tarna, Ioan Axente și Mihail Tatar. Apoi „Paza Maicei Sfinte“ piesă în 4 acte. Între acte învățătorul Dopp a cântat cu școlarii sei mai multe cântări. Serata s'a încheiat cu dans.

Piesă maghiară în limba română. Dna Nelli Cornea n. Mișiel, bine cunoscută și din coloanele revistei noastre, unde a publicat câteva conferințe ținute la Ateneul din București, a tradus în românește poema maghiară „Tragedia omului“, de Madách, care se joacă cu mare succes pe scenele ungurești, și a presintat-o direcțiunii Teatrului Național din București.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

În. Pr. Ssa mitropolitul Ioan Mețianu s'a întors deplin sănătos la finea săptămânei trecute la reședința sa, vinind din Marienbad unde a făcut cură de patru săptămâni.

Consacrarea episcopului dr. Vasile Hossu, care eră să se celebreze la Sânt-Petru, precum ne anunță „Unirea“, s'a amânat.

Șematismul istoric al diecesei Lugojului. Cu adevărată bucurie sufletească frunzărăm șematismul istoric al diecesei Lugojului, publicat sub auspiciile Pr. Ssale episcopului dr. Demetriu Radu, căci arată marele progres al șematismelor diecesane. Nu este aceasta o simplă și obicnuită statistică, ci o lectură interesantă, o carte de valoare. Și ai ce ceti, căci volumul cuprinde 683 de pagini în 8° mare. O mare parte, istoricul diecesei, biografiile episcopilor și starea fundațiunilor, este scrisă de însuș episcopul; iar partea școlară de canonicul Ioan Boros. Întregul ofere o mulțime de date istorice și culturale, căci ni se dă istoricul tuturor protopopiatelor și parochiilor. Scoțând câteva date din șematism, notăm că în diecesa Lugojului se află 163 parochii și 273 filii, cu 151 biserici. Școale de peatră 63, de lemn 12. Numărul preoților 157, al învățătorilor 76, al cantonilor 121, al credincioșilor 97.566, iar al școlarilor 13.604. Textul este intercalat cu portretele episcopilor de pân' acuma ai Lugojului și cu alte ilustrațiuni. În apendice se publică unele acte din păstorirea episcopului Radu. Luând cu plăcere act de acest șematism, cu durere constatăm că diecesa gr. cat. a Orădiu-mari nu mai are nici șematism românesc, ci latinesc. Sperăm de la episcopul Radu, ca venind la Orade, să îndrepteze și lipsa aceasta.

Masa studenților români din Brașov. Dl Virgil Onițu, directorul gimnasiului gr. or. român din Brașov, publică în o broșură a cincea Dare-de-seamă despre masa studenților români înființată la acel gimnasiu. După istoricul înființării acestei instituțiuni salutare, se arată că în anul școlar expirat numărul elevilor primiți la masa studenților s'a ridicat la 32 și anume 18 de la gimnasiu, 4 de la școala reală, și 10 de la școala comercială superioară. Venitele fondului general al mesei au fost cor. 5.953'61, iar totalul erogațiunilor cor. 3.318'80; deci a ramas un prisos de cor. 2.634'81, care s'a adaus la capital. Astfel fondul general s'a urcat la cor. 17.775'27. Masa studenților este basa unui internat în viitor. Pentru înființarea acestuia dl Virgil Onițu a și făcut propunere în sinodul din Sibiu ținut în primăvara trecută. Sinodul a îndrumat consistorul ca în sesiunea din anul viitor să presinte un raport detaliat despre necesitatea înființării acestui internat și despre starea fondurilor și fundațiunilor speciale, cari s'ar putea folosi spre acest scop.

O aradancă la Asilul Elena Doamna. Cetim în ziarele bucureșcene, că dna *Nelli Cornea*, absolventă a școlii de menaj din Budapesta, a fost numită maestră la secția de menaj de pe lângă Asilul Elena Doamna din București. Dna Nelli Cornea, originară din comitatul Aradului, este soția dlui I. Cornea, inginer asemenea din acel comitat, trecut în România în serviciul căilor ferate.

Promoțiune. Dl dr. *Aurel Popescu* din Musca, Arad, a fost promovat la universitatea din Budapesta dr. și din științele politice.

Episcopie gr. or. românească în Timișoara.

Conform însărcinării primite de la consistoriul mitropolitan și amăsurat dispoziției consistoriului eparhial din Arad, pentru a pregăti un plan exact și detaliat asupra modului și condițiilor de realizare a episcopiei gr. or. românești din Timișoara, protopresbiterul dr. Traian Putică de acolo a convocat pe 5 iulie n. în același oraș pe toți deputații bănațeni ai sinodului din Arad. S'au prezentat d-nii: dr. Iosif Gall, Demian Dragonescu, Emanuil Ungurianu, Augustin și Voicu Hamsea, Virgil Tomici, dr. G. Miclea, Tr. Putică, dr. Aurel Cosma, dr. Nestor Oprean, I. Pinciș, S. Cimponeriș și Bogoiș. Protopresbiterul Putică a citit un elaborat, arătând că pentru susținerea episcopiei proiectate se cer 36.000 coroane pe an și că spre scopul acesta stau la dispoziție 40.000, deci nu este nici o pedecă materială. După aceste conferențe a ales o comisiune compusă din d-nii Gall, Dragonescu, Ungurianu, A. Hamsea, Pinciș și dr. Miclea, care să redacteze un raport către consistoriul mitropolitan, spre a-l prezenta în congresul național bisericesc.

Scoalele din Blaj. Am primit Raportul despre institutele de învățământ greco-catolic din Blaj: gimnasiul superior, institutul pedagogic, școala de aplicație și școala de fete, pe anul școlastic 1902—1903. Raportul e precedat de o lucrare a dlui profesor Emil Viciș, intitulată: „Chestiunea educației”. Din datele școlare, scoatem următoarele: *la gimnasiu* a fost un director și alți 17 profesori de studii ordinare, 4 profesori de studii extraordinare și facultative, 2 cateheți pentru elevii de altă confesiune. Numărul școlărilor înscriși a fost 501, din aceștia până la finea anului au rămas 497; din aceștia 477 români și anume 393 gr. cat. și 84 greco-orientali. — *La institutul pedagogic* și la școala de aplicație, 1 director-profesor și 7 profesori; numărul elevilor și al elevelor 107. — *La școala gr. cat. de fete* un director-profesor, 12 profesori și învățătoare pentru studiile ordinare și 8 pentru cele extraordinare și facultative, apoi 3 cateheți pentru elevele de alta confesiune. Numărul elevelor înscrise 79, din care până la finea anului au rămas 73, din cari 51 gr. cat., 9 gr. or., 6 r. cat., 3 ev. lut., 2 ev. ref., 2 rel. mosaică. — *La școala gr. cat. pentru învățaceii de meserie* și negustorie au fost 29 înscriși. — *Asilul de copii gr. cat.* a fost frecventat de 22 copile. La cursul de îngrijitoare pentru asilele permanente au fost evaluate 6 eleve.

Sfințire de biserică în Deș. Duminecă la 12 iulie n. se va sfinți biserică gr. cat. română din Deș. Actul solemn se va îndeplini de însuș episcopul diecesan dr. Ioan Szabó, care va sosi în ajun. După oficiul divin va fi banchet. Seara petrecere populară.

G E E N O U ?

Hymen. Dl *Camil Selăgean*, profesor la gimnasiul gr. cat. din Beinș, s'a fidanțat cu dsoara *Angela Buteanu*, profesoară la școala civilă de fete de acolo. — Dl *Nicolae Pocean* din Oravița-montană și dsoara *Danița Bogdan* din Deliblata s'au fidanțat. — Dl *Isac Lința*, candidat de profesor, din Jertof în Caraș-Severin, s'a logodit cu dsoara *Eugenia Gurgut* din Lugoj. — Dl *Voicu Cloaje* farmacist în

Reșinari și dsoara *Veturia Corvin* din Orăștie s'au cununat în duminică trecută în biserică gr. cat. din Orăștie. — Dl *Augustin Caliani*, profesor în Blaș, s'a logodit cu dsoara *Marioara Visa* din Sibiu.

Adunarea Asociației în Baia-mare. Presidiul Asociației pentru literatura română și cultura poporului român, convoacă prin vicepresidentul Iosif St. Șuluțu și secretarul II dr. Ilie Beu, adunarea generală ordinară a Asociației la Baia-mare pe zilele de 9 și 10 august n. cu programa obicinuită. Aflăm cu durere, că sătmărenii cari se pregăteau să primească cu entuziasm în mijlocul lor pe dl dr. Alexandru Mocsonyi, președintele actual al Asociației, nu vor putea să-și manifesteze stima lor, căci dsa din cauze sanitare nu poate să conducă acea adunare. Vice-presidentul dl Iosif St. Șuluțu asemenea nu poate să meargă la Baia-mare, căci e slab de bătrânețe. Astfel comitetul a delegat pe distinsul său membru dl Parteniu Cosma să prezideze și să conducă acea adunare generală. Sântem siguri, că adunarea va avea un succes mare, căci Baia-mare este un centru foarte potrivit pentru acest scop, fiind la mijloc pentru Sătmar, Maramureș, Chior și Sălăgiu. Acolo în 1881 Societatea pentru crearea unui fond de teatru român a avut o strălucită adunare. De atunci elementul românesc s'a mai întărit. Ne putem dar aștepta la progres în toată privința.

Noi advocați români. Dl dr. *George Dubleș*, care de curând a făcut censură de avocat, ș-a deschis cancelaria în Hunedoara. — Dl dr. *Victor Nilvan* din Șomeș a făcut în Budapesta censură de avocat.

De la dieta țării. De o săptămână se tot discută programa noului prim-ministru, căci o fracțiune a stângei extreme urmează a face obstrucție. În ședința de mercuri a luat cuvântul întâia-oară și noul deputat al Dobrei, dl dr. *Aurel Vlad*, cerând să se execute ori să se ștergă legea de naționalitate. Oratorul a fost des întrerupt mai cu seamă de independiști.

Au murit: *Ioan Keresteș*, parocul Imbulzului, în etate de 79 ani; — *Emil Ciğăreanu*, student în drept, la Turda, în etate de 23 ani.

D I N L U M E .

Teribila catastrofă de cale ferată din Spania. „Daily Mail” dă următoarele amănunte asupra teribilei catastrofe de drum de fer de la Logrono: Trenul poștal Bilbao-Barcelona era compus din 2 locomotive și 18 vagoane pline de pasageri. La trecerea podului de pe fluviul Naprilla, prima locomotivă ajunsese cu bine la celalalt țărm; a doua cădă de pe șine, se rupse de locomotivă dinainte și se rostogoli de la o înălțime de 10 metri în fluviu trăgând după sine întreg trenul. Apele fluviului erau foarte scădute și vagoanele sfărimate se prăbușiră în fundul pietros. Locomotiva s'a implântat în fundul fluviului și a fost acoperită cu deseversire de sfărimatele vagoanelor. Prăbușirea a fost așa de violentă, încât lemnăria vagoanelor s'a prefăcut în țândări mici. Din masa de lemne pline de sânge căutară să iasă cei răniți și să dea ajutor celor ce nici nu se mai puteau mișca. Vaetele, strigătele celor pe moarte umpleau văzduhul. Din tot trenul n'au scăpat decât șase persoane: conductorul și fochistul

primei locomotive; precum și patru călători cari căduseră în fluviu. Unul dintre ei a alergat în orașul Cenicero, așezat la 20 minute depărtare de locul sinistrului, ca să ceară ajutor. În timpul acesta ceilalți cinci dădeau ajutor călătorilor răniți. Ajutoarele sosite din Cenicero erau insuficiente și foarte cu greu se putea lucra la scoaterea răniților și morților, de oare ce vagoanele formaseră un fel de zăgaz și apa grămădindu-se începuse să treacă peste ele. În ziua catastrofei au fost scoși de sub dărâmături 140 de însi; jumătate din acestia erau morți; trupurile a parte din ei erau rupte în bucăți. În tren se aflau mulți bolnavi cari se duceau la băile de pucioasă din Fitero.

Surisul reginei Alecsandra. Este de notorietate publică, atât în regatul Marelui Britanii cât și în celelalte țări, că regina Alecsandra, soția lui Eduard VII, are surisul cel mai grațios, cu melancolia cea mai dulce și cel mai captivant suris, care a luminat vre-odată figura unei femei. Acestui suris ziarul „Debats” îi consacră un articol, în care spune, că pentru surisul reginei, Londonesii stau în picioare ore întregi pe ploaie și prin umezeală la porțile palatului Buckingham. Pentru un suris al reginei ori ce englez demn de numele acesta este gata să înfrunte de o mie de ori moartea. În fața acestei mișcări de entusiasm, englezoaicele au fost, cum s'ar zice „mișcate”, și gândindu-se la avantajile ce ar urma pentru fiecare din ele, dacă ar posedă puțin din farmecul care emană din regina Alecsandra, au început să copieze ilustrul suris al suveranei. Ceva mai mult încă: „Profesorii de frumusețe” au început să furnice prin întregul regat, până și prin cele mai din urmă sate pentru a da lecții de surisul reginei. Lecția se dă pentru modesta sumă de o jumătate coroană. În special, cursurile acestea se predau lady-ilor; dar nici gentlemen-ii nu sunt excluși: „Lăsați să cadă ușor colțul buzelor, zice profesorul de frumusețe; luați-ve un aer de tristețe... perfect... aveți surisul... surisul reginei”...

Împăratul Vilhelm și americanii. Cu ocazia lunchului oferit de amiralul american Cotton împăratului Vilhelm II, pe bordul curiasatului Kearsage, doi marinari americani stătuseră în apropierea împăratului, ținându-i mantaua și coiful. Suveranul german ceru atunci permisiunea de a da fiecăruia dintr'ei câte o medalie; amiralul răspunse: „Servitorii republicei americane nu sunt autorizați să primească decorațiuni străine”. Împăratul Vilhelm voi atunci să dea soldatului un ceasornic, dar amiralul se opuse, invocând același regulament. Atunci împăratul se mărgini să adreseze câteva cuvinte bine-voitoare celor doi soldați și să le stringă mâna cu efuziune.

Cine primește mai multe scrisori. Din toți suveranii Europei, Papa dă mai mult de lucru poștei. Primește zilnic 22.700 de scrisori, ziare, imprimate, colete poștale. Patru-zeci de secretari desfac și clasază această corespondență voluminoasă. Darurile vin mai cu seamă din America. S'a calculat că Papa primește în cecuri și mandate poștale peste un milion de franci pe an. După un ziar englez, Eduard VII primește pe zi 3000 de ziare și 1000, și adesea și peste o mie, de scrisori. Numai să citească aceste scrisori câte una pe minut, ar trebui grațioasei sale majestăți 17 ceasuri de lucru pe zi! Vilhelm II și Tarul primește zilnic câte 600 de scrisori. Vilhelm

II citește singur cea mai mare parte din corespondența sa, o adnotează sau dictează răspunsurile. Regele Italiei primește 500 de scrisori pe zi, împăratul Frantz-Iosef 300 și regina Olandei 50. Factorul aduce zilnic prințului de Monaco vre-o trei-zeci de scrisori iscălite de jucătorii săraciți, cari cer Alteiș Sale să le înapoeze puțin din banii pe cari i-a câștigat indirect. D. Loubet nu primește decât 200 sau 300 de scrisori. Doi secretari ai lui Rothschild sunt ocupați 10 ceasuri pe zi să răspundă la scrisorile solicitatorilor.

Călin্দարul săptămânei.

Dumin. 5-a după Rusalii, ev. Mat. c. 8, gl. 4, v 5.

Ziua sept.	Călin্দարul vechiu	Călin্দ. nou
Duminică 29	(†) Ap. Petru și Pavel	12 Enric
Luni 30	Sindo. cel. 12 Ap.	13 Margareta
Marti 1	Casma și Damian	14 Bonavent
Mercuri 2	Vestiment. Mar.	15 Împărt. Ap.
Joi 3	M. Icint	16 Rut
Vineri 4	P. Andreiu	17 Alexe
Sâmbătă 5	P. Atasié	18 Frideric

Avis abonanților noștri. Semestrul prim se încheie cu nr. acesta. Rugăm pe toți cei ce doresc să aibă revista noastră și în viitor, să binevoiască a-și achita abonamentul de timpuriu, căci abonamentele se plătesc înainte. Cei ce nu doresc să se aboneze, sunt sugați a ne înapoia revista, ca să sistăm expediția.

Proprietar, redactor răspundător și editor:
IOSIF VULCAN. (STRADA ALDÁS NR. 14/296b.)

Calicul în a doua ediție.

Pe al doilea semestru din acest an escriem nou abonament la Calicul cu prețul de 3 coroane — pentru străinătate 3.50 franci.

Abonamentul se plătește înainte de 1 iulie v.

Celor ce nu-s „feciori d'ai lui bani gata”, dacă ne cer, le concedem plățirea abonamentului ori când în decursul semestrului.

Cu numerii de la începutul anului nu mai putem servi.

Din motivul acesta vom scoate pentru cei ce doresc a posede Calicul de la începutul anului o a doua ediție.

Prețul abonamentului la a doua ediție se reduce pentru primul semestru la 2 coroane; pentru al doilea semestru rămâne tot 3 coroane.

Abonamente la a doua ediție a Calicului primim până 'n 15 iulie v.

A doua ediție e condiționată d'un număr de cel puțin atâția noi abonanți, cât se recer la acoperirea speselor retipăririi.

Calicul oferă o lectură hazlie, care în vece nu se învecheșe.

Dovadă continuele cereri după esemplare de acum 16 ani, de cari la noi nu se mai află.

3-3

Administrația Calicului.